

Iedereen doet mee

Lokale Inclusie Agenda
Gemeente Dalfsen 2026-2029

Inhoud

1. Iedereen doet mee in de gemeente Dalfsen	3
Waarom een Lokale Inclusie Agenda?	3
Uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda (Inwoners)participatie en opstellen Lokale Inclusie Agenda	4
2. Inclusie en toegankelijkheid	5
Inclusieve samenleving	5
Toegankelijke samenleving	5
Wat zijn 'drempels'?	6
Wat verstaan we onder inclusief en toegankelijk beleid?	6
3. Visie, doelstellingen en waarden	7
Visie	7
Doelstellingen	8
4. Monitoring en doorontwikkeling	
Lokale Inclusie Agenda	12
Meetinstrumenten evaluatie	12
Doorontwikkeling en uitvoeringsplan Lokale Inclusie Agenda	13
 Bijlage 1	
Wettelijk kader, VN Verdrag Handicap	14
 Bijlage 2	
Verbinding met gemeentelijk beleid	16

1. Iedereen doet mee in de gemeente Dalfsen

In de toekomstvisie 'Voor elkaar' van de gemeente Dalfsen staat dat het stimuleren, koesteren en benutten van de onderlinge verbondenheid het hoogste doel is van de gemeente Dalfsen. Met deze Lokale Inclusie Agenda willen we de onderlinge verbondenheid verder versterken.

Waarom een Lokale Inclusie Agenda?

Het opstellen van de Lokale Inclusie Agenda is een wettelijke opdracht. Aanleiding voor deze wettelijke opdracht is het VN Verdrag Handicap. In bijlage 1 wordt meer uitleg gegeven over deze wettelijke opdracht.

In de Lokale Inclusie Agenda staat wat de gemeente Dalfsen gaat doen om de toegankelijkheid en inclusie voor inwoners te verbeteren. Dat betekent niet dat alles wat er in onze gemeente gebeurt op het gebied van toegankelijkheid en inclusie in de Lokale Inclusie Agenda komt te staan. Er wordt op veel plekken in onze gemeente al veel gedaan door (maatschappelijke) organisaties zoals Saam, Stichting Platform Gehandicapten Dalfsen, bedrijven en de gemeente Dalfsen zelf. In bijlage 2 wordt een toelichting gegeven op de verbinding met het actuele gemeentelijke beleid.

We zien de Lokale Inclusie Agenda als groeimodel. We willen de Lokale Inclusie Agenda de komende vier jaren inzetten om drempels zichtbaar te maken, bewustwording te stimuleren en om het ontwikkelen van inclusief beleid aan te moedigen. In paragraaf 2 hebben we daarom een aantal definities en uitgangspunten opgenomen die we de komende jaren samen met inwoners verder willen uitwerken.

Uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda

De Lokale Inclusie Agenda bevat een visie en doelstellingen en is vier jaar geldig. We maken samen met inwoners en maatschappelijke partners een uitvoeringsplan dat mee kan bewegen met wat er speelt in de lokale samenleving.

(Inwoners)participatie en opstellen Lokale Inclusie Agenda

In 2024 hebben er voorbereidende gesprekken plaatsgevonden over de nieuw op te stellen Lokale Inclusie Agenda met maatschappelijke organisaties, belangenbehartigers en betrokken ambtenaren. We hebben daarbij ook teruggeblikt op de Lokale Inclusie Agenda van 2021. Daarna hebben we in samenwerking met het Stichting Platform Gehandicapten Dalfsen en de Participatieraad Dalfsen een breder inwonersparticipatietraject uitgevoerd in het voorjaar en de zomer van 2025. Deze Lokale Inclusie Agenda is het resultaat van deze inwonersparticipatie.

2. Inclusie en toegankelijkheid

Deze Lokale Inclusie Agenda wil de beweging naar een toegankelijk en inclusieve samenleving ondersteunen. Wat we verstaan onder een toegankelijk en inclusief samenleving hebben we hieronder toegelicht.

Inclusieve samenleving

Het begrip 'inclusieve samenleving' kan op verschillende manieren worden uitgelegd. We sluiten daarbij aan bij de uitleg van de organisatie "Coalitie van Inclusie". De Coalitie voor Inclusie is een netwerk van en een platform voor mensen en partijen die samen streven naar een inclusieve samenleving.

"Een inclusieve samenleving is een open samenleving waar iedereen ertoe doet en van waarde is ongeacht verschillen. Ieder mens draagt op zijn of haar manier bij aan de samenleving en juist dankzij de verschillen tussen mensen, zo waardevol en betekenisvol! Dat betekent dat iedereen die dat wil volwaardig deel uit kan maken van die samenleving en erbij hoort. In een inclusieve samenleving heeft iedereen dezelfde rechten en dezelfde kansen om zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven. Dat kan alleen als men rekening met elkaar houdt en geen drempels opwerpt voor de ander om mee te kunnen doen."

Toegankelijke samenleving

In een toegankelijke samenleving kan iedereen die dat wil, met of zonder beperking, gebruik maken van alle vormen van (publieke) voorzieningen, communicatie, infrastructuur, informatie en dienstverlening. Iedereen moet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.

Wat zijn 'drempels'?

We willen dat iedereen die dat wil en kan mee kan doen in de gemeente Dalfsen. Soms lukt dat niet omdat er drempels zijn die ervoor zorgen dat mensen (met een beperking) worden buitengesloten. Deze drempels kunnen te maken hebben met toegankelijkheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om de toegankelijkheid van gebouwen, evenementen, websites. Ook kunnen mensen te maken krijgen met sociale en maatschappelijke drempels. Mensen ervaren dan drempels om erbij te horen en mee te kunnen doen omdat er bijvoorbeeld verschillen zijn op het gebied van: taal, cultuur, leeftijd, seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Wat verstaan we onder inclusief en toegankelijk beleid?

Inclusief en toegankelijk beleid ondersteunen de beweging naar een inclusieve en toegankelijke samenleving. Kenmerken van inclusief en toegankelijk beleid zijn:

- Gaat uit van gelijke rechten;
- Draagt bij aan de zelfstandigheid van mensen met een beperking;
- Laat het zien dat we uitgaan van solidariteit;
- Zorgt ervoor dat echt iedereen kan deelnemen;
- We betrekken inwoners bij het opstellen van beleid.

3. Visie, doelstellingen en waarden

Uit de inwonersparticipatie komen een aantal belangrijke waarden naar voren. Deze waarden zijn de bouwstenen van deze Lokale Inclusie Agenda en zijn opgenomen in onze visie en doelstellingen:

- Naar elkaar omzien
- Gezien worden
- Onderlinge verbondenheid
- Zelfstandig keuzes kunnen maken.

Visie

In Dalfsen doet iedereen naar eigen vermogen mee, kijken inwoners naar elkaar om en kan iedereen naar vermogen zelf regie voeren over hun eigen leven. Met deze Lokale Inclusie Agenda geven we in co-creatie met inwoners uitvoering aan het VN Verdrag Handicap en gaan we initiatieven ondersteunen, stimuleren en zichtbaar maken die ervoor zorgen dat alle inwoners volwaardig onderdeel kunnen uitmaken van onze samenleving.

Doelstellingen

We hebben drie doelstellingen uitgewerkt die passen bij de opgehaalde waarden en de visie van de Lokale Inclusie Agenda. Op de volgende pagina's worden de doelstellingen verder uitgelegd. Ook wordt er een toelichting gegeven op basis van de gesprekken met inwoners en maatschappelijke organisaties.

- **Doelstelling 1:**

Inwoners ervaren minders fysieke en maatschappelijke drempels om mee te doen in Dalfsen.

- **Doelstelling 2:**

Inwoners voelen zich onderdeel van onze samenleving en de samenleving ziet om naar elkaar.

- **Doelstelling 3:**

Alle inwoners kunnen gebruik maken van nieuw beleid, ontwikkelingen of voorzieningen. De samenleving houdt rekening met fysieke en maatschappelijke toegankelijkheid voor alle inwoners.

Doelstelling 1:

Inwoners ervaren minders fysieke en maatschappelijke drempels om mee te doen in Dalfsen.

Toelichting op de doelstelling:

Inwoners geven aan dat het belangrijk is om zelfstandig keuzes te maken. Meedoen is belangrijk voor inwoners maar niet een doel op zich. De mogelijkheid hebben om mee te kunnen doen wordt vóóral belangrijk gevonden. Het is daarom belangrijk dat iedereen op een toegankelijke manier informatie krijgt over de mogelijkheden om mee te kunnen doen. Op deze manier worden al veel fysieke onzichtbare drempels weggenomen. Inwoners kunnen daarna zelf bepalen of ze ook daadwerkelijk mee gaan doen. Inwoners willen hierin zelf verantwoordelijkheid nemen.

Het gaat dan om bijvoorbeeld sociale/recreatieve activiteiten maar ook om fysieke drempels zoals: toegankelijke paden, gebouwen, toiletten, vervoer en hulp/hulpmiddelen.

Wat gaan we doen?

- We ontwikkelen (een) instrument(en) om fysieke drempels, voorzieningen en maatregelen zichtbaar te maken. Door gebruik te maken van dit instrument weten inwoners welke toegankelijke voorzieningen aanwezig zijn in de gemeente Dalfsen. We implementeren het instrument en communiceren hierover met de samenleving. Inwoners maken gebruik van het instrument en ervaren minder 'fysieke' drempels om mee te kunnen doen.
- We werken samen met inwoners aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte, communicatie en dienstverlening. Maandelijks bespreken we met inwoners en maatschappelijke organisaties signalen die kunnen leiden tot het verbeteren van de toegankelijkheid.
- We ontwikkelen samen met inwoners en maatschappelijke organisaties bewustwordingscampagnes waarmee we aandacht besteden aan onzichtbare en onbewuste drempels. Inwoners ervaren zich meer bewust van drempels in de samenleving, maatschappelijke en fysiek.

Doelstelling 2:

Inwoners voelen zich onderdeel van onze samenleving en de samenleving ziet om naar elkaar.

Toelichting op doelstelling:

Inwoners vinden het belangrijk dat ze naar elkaar omzien en dat ze mee kunnen doen met maatschappelijke activiteiten. Inwoners geven aan dat er veel onderlinge betrokkenheid is en dat er wordt omgezien naar elkaar. Ook maatschappelijke

organisaties en kerken leveren hier een belangrijke bijdrage aan. De sterke sociale samenhang kan onbedoeld ervoor zorgen dat inwoners worden buitengesloten. Het gaat dan bijvoorbeeld om nieuwe inwoners en inwoners die zich anders voelen of zich anders gedragen. Voor deze inwoners is het lastiger om er 'tussen' te komen. Er is soms onbegrip voor mensen met een (onzichtbare) beperking of ander gedrag, wat het contact in de weg staat.

Daarnaast vinden inwoners het belangrijk om gezien te worden en in verbinding staan met anderen. Inwoners die op een bepaalde manier anders zijn, hebben vaak behoefte aan contact met leeftijdsgenoten, dit geldt zeker voor jongeren/jongvolwassenen. Inwoners met een onzichtbare beperking hebben het op dit vlak soms lastig, omdat zij zich niet altijd begrepen en gezien voelen.

We willen daarom lokale initiatieven ondersteunen en met een bewustwordingscampagne aandacht vragen voor deze onderwerpen.

Wat gaan we doen?

- We ondersteunen en stimuleren jaarlijks lokale of regionale initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving. Inwoners die gebruik hebben gemaakt van deze initiatieven ervaren dat ze zich meer onderdeel voelen van de samenleving.
- We ontwikkelen samen met inwoners en maatschappelijke organisaties een bewustwordingscampagne over onderlinge verbondenheid, acceptatie en samenhorigheidsgevoel. Effect van de bewustwordingscampagne is dat meer inwoners het belang en de mogelijkheden zien om bij te dragen aan een samenleving waarin iedereen zich gezien en geaccepteerd voelt.

Doelstelling 3:

Alle inwoners kunnen gebruik maken van nieuw beleid, ontwikkelingen of voorzieningen. De samenleving houdt rekening met fysieke en maatschappelijke toegankelijkheid voor alle inwoners.

Toelichting op de doelstelling:

Inwoners geven aan te maken te krijgen met onbedoelde drempels. Het verwijderen van deze drempels kost veel tijd, energie en geld. Door bij nieuwe ontwikkelingen en nieuw beleid aan de voorkant inwoners te betrekken voorkomen we dat er nieuwe drempels worden gemaakt. Door nieuw beleid inclusief en toegankelijk te maken kunnen alle inwoners direct meedoen. Door gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid kunnen we ervaringen op een deskundige manier inpassen in ons beleid. Daarnaast willen we de gemeentelijke organisatie en maatschappelijke partners/bedrijven ondersteunen bij het opstellen van inclusief beleid.

Wat gaan we doen?

- We onderzoeken op welke manieren we ervaringsdeskundigheid (breder) kunnen inzetten voor (gemeentelijke) beleid. We willen hiervoor samenwerken met lokale organisaties en in regionaal verband optrekken met omliggende gemeenten. De resultaten van het onderzoek vertalen we in een plan van aanpak. Dit plan van aanpak nemen we op in het uitvoeringsplan.
- We ontwikkelen en implementeren instrumenten en uitgangspunten voor het opstellen van inclusief en toegankelijk (gemeentelijk) beleid. We stellen deze instrumenten en uitgangspunten beschikbaar aan maatschappelijke partners en bedrijven in de gemeente Dalfsen.

4. Monitoring en doorontwikkeling Lokale Inclusie Agenda

In de Lokale Inclusie Agenda zijn verschillende doelen beschreven waarmee we ervoor willen zorgen dat de gemeente Dalfsen inclusief en toegankelijk wordt voor alle inwoners. We maken onderscheid tussen strategische doelen en uitvoeringsdoelen. De uitvoeringsdoelen worden in het uitvoeringsplan uitgewerkt in activiteiten. De strategische doelen en uitvoeringsdoelen zijn vier jaren geldig. De activiteiten worden opgenomen in een uitvoeringsplan. Elk jaar vindt er een evaluatie plaats op doelen en activiteiten. Deze evaluatie geeft input voor het bijstellen van het uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan wordt daarom ook een paragraaf monitoring opgenomen. In 2029 vindt er een evaluatie plaats op het beleidsplan.

Meetinstrumenten evaluatie

Ervaringsverhalen

We gaan in gesprek met inwoners om informatie op te halen voor het evalueren van activiteiten en doelen van de Lokale Inclusie Agenda. Het gevoel van onderdeel uitmaken van een inclusieve en toegankelijke samenleving is niet makkelijk in cijfers uit te drukken. Ervaringsverhalen zijn daarom belangrijke instrumenten om te bepalen of we op koers liggen om onze doelen te behalen.

Meest toegankelijke gemeente

Naast het ophalen van ervaringsverhalen maken we gebruik van het landelijke project ‘meest toegankelijke gemeente van Nederland’ van de VNG. Deze verkiezing wordt in 2027 opnieuw georganiseerd. Via een enquête krijgen we informatie over hoe toegankelijk de gemeente Dalfsen ervaren wordt door inwoners.

(Jaar)verslag subsidie partners

De gemeente subsidieert initiatieven die de inclusie en toegankelijkheid van de samenleving vergroten. De subsidiepartners rapporteren over de resultaten van de activiteiten.

Meting bewustwording campagne

We meten het effect van de bewustwording campagnes door:

- Het bereik te meten van de campagnes
- Ervaringsverhalen op te halen tijdens en na het uitvoeren van de activiteiten
- Cliënttevredenheidsonderzoek WMO

Doorontwikkeling en uitvoeringsplan Lokale Inclusie Agenda

De Lokale Inclusie Agenda is een ontwikkelagenda en een groeimodel. Dat betekent dat we door het uitvoeren van de Agenda de Agenda mee laten ontwikkelen met wat in de samenleving speelt.

We doen dit op twee manieren:

- Evaluatie: We evalueren samen met inwoners en maatschappelijke partners de Lokale Inclusie Agenda. De opbrengsten van de evaluatie gebruiken voor het maken en aanpassen van het uitvoeringsplan. De vraagstelling en opbrengsten geven ons richting voor het door ontwikkelen van uitvoeringsplan en voor de Lokale Inclusie Agenda 2030-2034.
- Communicatie en bewustwordingscampagne: We stellen jaarlijks samen met inwoners en maatschappelijke partners bewustwordingscampagnes op.

Wettelijk kader, VN Verdrag Handicap

VN-Verdrag

In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag rechten voor mensen met een handicap (verder: VN-Verdrag) ondertekend. Met het ondertekenen van dit VN-Verdrag is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in het periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag.

Grondwet

In artikel 1 van de grondwet staat dat allen die zich in Nederland bevinden, in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Besluiten en maatregelen

Het Verdrag geeft gemeenten de opdracht om maatregelen te nemen die de gelijke behandeling en participatie van mensen die een beperking ervaren verbeteren. Hieronder staan de belangrijkste besluiten en maatregelen die sinds de ratificatie in 2016 landelijk zijn genomen.

Besluit Toegankelijkheid

In het Besluit toegankelijkheid (2017) staat dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin zij aangeven hoe zij werken aan de geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid, dus ook buiten het sociaal domein.

Verdere wettelijke aanpassingen:

- Uitbreiding Wet Gelijke Behandeling handicap of chronische ziekte
- Aanpassing in de Kieswet

- Aanpassing wetten: Wmo, Jeugdwet en Participatiewet
- Bestaande wetten getoetst aan het VN-verdrag
- Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid
- Wet erkenning Nederlandse Gebarentaal
- Uitbreiding Artikel 1 Grondwet

Niet wettelijke initiatieven:

- Programma Onbeperkt Meedoen! Van VWS
- Nationale Strategie implementatie VN Verdrag van VWS
- MKB Toegankelijk van MKB Nederland en VNO-NCW
- Actieplan Toegankelijk Stemmen
- Actieplan Toegankelijke Bouw door Normeninstituut NEN
- Actieplan toegankelijk OV en doelgroepenvervoer
- Bereikbaarheid 112
- Audiodescriptie publieke televisieprogramma's
- Code Diversiteit en Inclusie in de culturele sector

Verbinding met gemeentelijk beleid

De gemeente Dalfsen werkt via alle beleidsterreinen aan inclusie en toegankelijk. We noemen alleen de belangrijkste vastgestelde strategische beleidsdocumenten.

Toekomstvisie Gemeente Dalfsen 2030

Voor Elkaar

In de Toekomstvisie is beschreven wat voor gemeente we willen zijn. In de toekomstvisie wordt onderlinge verbondenheid als hoogste doel gezien. Dat is een belangrijk vertrekpunt voor de Lokale Inclusie Agenda. Met de Lokale Inclusie Agenda willen we ervoor zorgen dat iedereen verbonden is.

[Toekomstvisie-2030-voor-elkaar.pdf](#)

We willen dat iedereen erbij hoort, zonder dat we onszelf opdringen. We zijn nuchter, maar mogen onszelf ook een beetje uitdagen en de dynamiek opzoeken. We hebben respect voor elkaar, ook als we dingen anders zien. Ook veelzeggend: het meest gebruikte woord tijdens de aftrapbijeenkomst voor de nieuwe toekomstvisie was 'samen'.

Omgevingsvisie Dalfsen 1.0

[Home - Omgevingsvisie Dalfsen](#)

De Omgevingsvisie Dalfsen schetst de toekomst van de fysieke leefomgeving tot 2040. Daarin wordt de onderlinge verbondenheid voor de fysieke leefomgeving verder uitgewerkt. We willen dat ervoor iedereen plek is in onze fysieke leefomgeving en dat drempels worden voorkomen. De Lokale Inclusie Agenda wil ervoor zorgen dat de fysieke leefomgeving toegankelijk is voor alle inwoners. Daarnaast willen we dat ervaringsdeskundigheid een plek krijgt bij het uitvoeren van beleid.

Beleidsplan preventie

Het beleidsplan preventiebeleid van de gemeente Dalfsen richt zich op het versterken van de vitaliteit en veerkracht van inwoners. Het Preventiebeleid verbindt sociaal en ruimtelijk beleid. Het preventiebeleid zit vol met inclusief beleid. Het Preventiebeleid zorgt ervoor dat inwoners mee kunnen doen aan de samenleving. Met lokale Inclusie Agenda willen we een kader en hulpmiddel bieden voor het uitvoeren van het Preventiebeleid.

